

Soạn bài Sóng của Xuân Quỳnh - Ngữ văn lớp 12

Câu 1. Nhận xét về âm điệu, nhịp điệu bài thơ. Âm điệu, nhịp điệu đó được tạo nên bởi những yếu tố nào?

Trả lời:

Âm điệu, nhịp điệu bài thơ xao xuyến, rộn ràng, được tạo nên bởi các yếu tố:

- Câu thơ ngắn, đều (5 chữ)
- Nhịp thơ thường thuận, gọi dư âm sóng biển:

Dữ dội/và dịu êm (2/3)

Ồn ào/ và lặng lẽ (2/3 Sóng/ không hiểu nổi mình (1/4)

Sóng/ tìm ra tận bể (1/4)

- Vận thơ: vận chân, vận cách, gọi hình ảnh các lớp sóng đuổi nhau.

Câu 2. Hình tượng bao trùm xuyên suốt bài thơ là hình tượng sóng. Mạch liên kết các khổ thơ là những khám phá liên tục về sóng. Hãy phân tích hình tượng này.

Trả lời:

- Hình tượng sóng được gọi lên từ âm hưởng sóng biển - dạt dào, nhẹ nhàng. Song song cùng hình tượng "sóng" là "em" để diễn tả tình yêu.

- Ở khổ 1 và 2, sóng được đặt trong trạng thái đối cực: *dữ dội - dịu êm, ồn ào - lặng lẽ* gợi sự liên tưởng đến trạng thái tâm lí của tình yêu "*Sóng không hiểu nổi mình/Sóng tìm ra tận bể*". Dường như sóng không chấp nhận được sự nhỏ hẹp của lòng sông mà phải toả ra với cái rộng dài: biển cả. Bước đi của sóng cũng là hành trình tìm đến khát vọng - khát vọng tự nhiên, chân chính, vươn tới cái đẹp, cái vĩnh hằng, trường tồn và bất tử. Khát vọng vươn ra tận bể của con sóng chính là khát vọng của tình yêu, khát vọng muôn đời của con người.

- Khổ 3 và 4, từ hình tượng sóng nhà thơ đã nhận thức về tình yêu mình - tình yêu sánh ngang biển lớn, sánh ngang cuộc đời:

Sóng bắt đầu từ gió

Gió bắt đầu từ đâu

Em cũng không biết nữa

Soạn bài Sóng của Xuân Quỳnh - Ngữ văn lớp 12

Khi nào ta yêu nhau

Với hình thức nghi vấn, nhà thơ thể hiện nỗi băn khoăn đi tìm cội nguồn của sóng, của tình yêu nhưng bất lực.

- Khổ 5 và 6: Nỗi nhớ trong tình yêu được diễn tả bằng những liên tưởng so sánh, độc đáo thú vị:

Ôi con sóng nhớ bờ

Ngày đêm không ngủ được

Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức

- Nỗi nhớ trong lòng người con gái đang yêu là thường trực: khi thức, ngủ, da diết, mãnh liệt:

"Nơi nào em cũng nghĩ

Hương về anh một phương"

...

"Con nào chẳng tới bờ

Dù muôn ngàn cách trở"

Trong nỗi nhớ da diết này, nhà thơ thể hiện sự thủy chung tuyệt đối, niềm tin son sắt vào tình yêu - cuộc sống: Tình yêu nào rồi cũng đến bến bờ hạnh phúc.

- Khổ 8: Câu thơ mang màu sắc triết lí, thể hiện sự lo âu, trăn trở:

"Cuộc đời tuy dài thế

Năm tháng vẫn đi qua"

Niềm lo âu, sự nhạy cảm với sự trôi chảy của thời gian, thể hiện niềm khao khát nắm lấy hạnh phúc trong hiện tại - ý thức sâu sắc về sự hữu hạn của đời người và sự mong manh khó bền chặt của tình yêu, hạnh phúc.

- Khổ 9: Ước nguyện chân thành được hoà mình vào biển lớn, vào tình yêu cuộc đời:

Soạn bài Sóng của Xuân Quỳnh - Ngữ văn lớp 12

Làm sao được tan ra

Thành trăm con sóng nhỏ...

Giữa biển lớn tình yêu

Để ngàn năm còn vỗ

=> Khát vọng sống hết mình cho tình yêu với sự hi sinh, dâng hiến.

Câu 3. Giữa *sóng* và *em* trong bài thơ có quan hệ như thế nào? Anh/chị có nhận xét gì về kết cấu bài thơ? Người phụ nữ đang yêu tìm thấy sự tương đồng giữa các trạng thái tâm hồn mình với những con sóng. Hãy chỉ ra sự tương đồng đó.

Trả lời:

- Giữa *sóng* và *em* có quan hệ tương đồng, vì các chi tiết về "*sóng*" chính là những chi tiết ẩn dụ cho tình yêu và tâm hồn nhân vật "*em*". Chúng có lúc phản ánh lẫn nhau, có lúc tách rời có lúc lại hòa vào làm một --> hình tượng này tuy hai mà một. Kết cấu song hành đó làm tăng hiệu quả của sự nhận thức và khám phá của chủ thể trữ tình về một tình yêu thủy chung, bất diệt.

- Kết cấu bài thơ là kết cấu liền mạch của suy nghĩ và cảm xúc: cô gái nhìn ra biển cả, quan sát biển, suy nghĩ về tình yêu, cô nhận thấy tình yêu cũng giống như sóng biển, đa dạng và biến hoá, mạnh mẽ và thủy chung. Rồi cô ước ao hoá thành con sóng nhỏ để ngàn năm hát cùng "biển lớn tình yêu". Đây là kết cấu của một bài thơ trữ tình khó phân thành đoạn rõ ràng.

Tuy nhiên, nếu cần phải chia thành mấy đoạn, có thể chia như sau:

+ Đoạn 1: 4 câu đầu (ngẫu hứng về con sóng và tình yêu).

+ Đoạn 2: khổ 2, 3 (lí do, nguyên cơ của cảm hứng về sóng biển và tình yêu).

+ Đoạn 3: từ khổ 5 đến khổ 8 (Nối tiếp cảm hứng về sóng biển và tình yêu).

+ Đoạn 4: khổ cuối (Kết thúc bài thơ bằng ước vọng tình yêu vĩnh hằng).

- Người phụ nữ đang yêu tìm thấy sự tương đồng giữa các trạng thái tâm hồn với những con sóng. Sự tương đồng đó là:

+ Đa dạng, muôn hình muôn vẻ:

"Dữ dội và dịu êm

Soạn bài Sóng của Xuân Quỳnh - Ngữ văn lớp 12

Ồn ào và lặng lẽ"

"Con sóng dưới lòng sâu

Con sóng trên mặt nước"

+ Không rõ cội nguồn, không thể cắt nghĩa:

Sóng bắt đầu từ gió

Gió bắt đầu từ đâu?

Em cũng không biết nữa

Khi nào ta yêu nhau?

+ Mãnh liệt, sâu sắc:

Sóng không hiểu nổi mình

Sóng tìm ra tận bể

"Ôi con sóng nhớ bờ

Ngày đêm không ngủ được

Lòng em nhớ đến anh

Cả trong mơ còn thức

+ Thủy chung:

Dẫu xuôi về phương Bắc

Dẫu ngược về phương Nam

Nơi nào em cũng nghĩ

Hướng về anh - một phương

Cứ như thế, sóng và em xoắn xuýt, sóng đôi, cộng hưởng với nhau trong suốt bài thơ, qua nhiều cung bậc của tình yêu, để rồi cuối cùng nhập với nhau, hoà tan với nhau ở khổ thơ kết thúc:

Soạn bài Sóng của Xuân Quỳnh - Ngữ văn lớp 12

Làm sao được tan ra

Thành trăm con sóng nhỏ

Giữa biển lớn tình yêu

Để ngàn năm còn vỗ.

Đó chính là ước vọng đời thường trong tình yêu của người phụ nữ qua hình tượng sóng của Xuân Quỳnh.

- Với nghệ thuật xây dựng hình tượng sóng đôi: sóng và em - âm điệu dào dạt, bài thơ là bản tình ca ca ngợi tình yêu chân thành, mãnh liệt, thủy chung, thể hiện tâm hồn đôn hậu mà trẻ trung, sôi nổi trong khát vọng tình yêu, hạnh phúc.

Câu 4. Bài thơ là lời tự bạch của một tâm hồn phụ nữ đang yêu. Theo cảm nhận của anh/chị, tâm hồn đó có những đặc điểm gì?

Trả lời:

Đó là một tâm hồn rất chân thành, sôi nổi và mạnh mẽ, hết mình trong tình yêu. Tâm hồn ấy mạnh dạn thành thực tự bộc lộ nhưng vẫn đầy nữ tính và rất thủy chung, nhạy cảm với cái hữu hạn của cuộc đời nên khát khao một tình yêu vĩnh hằng.

LUYỆN TẬP

Yêu cầu: Có nhiều bài thơ, câu thơ so sánh tình yêu với sóng và biển. Hãy sưu tầm những câu thơ, bài thơ đó.

Gợi ý:

Một số bài thơ sử dụng phép so sánh tình yêu với sóng và biển như:

+ *Biển* (Xuân Diệu)

+ *Khúc thơ tình người lính biển* (Trần Đăng Khoa)

+ ...